

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csíkszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. ÉLTHES GYULA

Megjelenik minden szerdán.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítatnak
Kéziratok nem adatnak vissza.

A válság.

Csíkszereda, május 30.

A mult hét váratlan és szenzációs politikai eseménye gróf Tisza István miniszterelnök és kormányának lemondása volt. A messzemenő politikai következményekkel járó válság már elérte tetőpontját. A legközelebbi napok, talán órák közelebb hoznak a válság megoldásához, e percben azonban még jóslásokba is nehéz bocsájtkozni.

Tény az, hogy az ellenzék által annyira erőszakolt és személyi harccá fajult kormánybuktatás bekövetkezett és Tisza István lemondása véglegesnek tekinthető.

Minket erdélyieket igen közről érdekel ez a politikai meglepetés, mert a kormány a választójog kiterjesztése körül felmerült nézeteltérések következtében mondott le, ami a megfogartozott magyarságnak legfontosabb érdekeit érinti.

Tisza István egyénisége igazán a világháboruban domborodott ki. Legádázabb ellenségei is elismerik róla, hogy nálánál nagyobb munkabírással, izzóbb fajszeretettel, acélos energiával a kormány hajóját nem lehetett volna vezetni. Magyarország igazi nagysága az ő kormányzata alatt még ellenségeinket is meglepte, fenekestől felborítván minden számításukat.

Tisza István a választójog kérdésében szembehelyezkedett az általános titkos hiveivel. Nem indult a tetszetős, fulbemászó jelszavak után és e kérdésben is izzig-vérig magyarnak mutatkozott. A demokratikus fejlődés követelményei elől nem zárkozott el akkor, midőn törvénybe iktatta a választójognak mintegy 70%-os kiterjesztését. Ez a törvény, mely százezreknek adta meg a választójogot, még ki sincsen próbálva. Ennek dacára Tisza újabb kiterjesztését akarta a választójognak, belevonván az ipari munkásokat és más társadalmi osztályokat és beszálítva a 30 éves korhatárt. Minden lépésénél a magyarság érdekeit tartotta szemelőtt, mert a választójogtól az ezeréves magyar nemzeti állam fenntartása függ. Ezer hosszú esztendő alatt a magunk képére alkottuk meg alkotmányunkat, melyhez hasonló nincsen, mert ez a miénk és a mi viszonyainak felel meg.

Szép és ideális, hogy egy államnak minden adózó polgára szavazatával járjon az ország kormányzatához. Ezt természetesnek látja mindenki és ott, ahol egységes a nemzet és az általános műveltség megvan, ennek akadályát nem lehet.

Nekünk erdélyieknek azonban keserves tapasztalataink vannak. Még nem feleltük el az 1848-iki oláh felkelést,

testvéreink legyilkolását és a magyar nemzeti állam bemoeskolását. Mi tudtuk és tudjuk, hogy mit jelent az általános, egyenlő és titkos választójog itt Erdélyben, az oláh tengerben.

Szomorú valóság, hogy e téren szerzett tapasztalataink a mult évi oláh betöréssel csak még jobban megerősödtek. Ha elgondoljuk, hogy mily szegényérzettel és mennyi szenvedéssel kellett itt hagynunk annyi vérrel áztatott tűzhelyeinket az éjnek idején ránk rohanó orvtámadó pusztításainak, hátra hagyva azokat, kik testvérként üdvözölték az alattomos betörőket, — akkor csakugyan kimondhatatlan dühvel kell gondolnunk az elmúlt nehéz napokra, midőn aziránt is kétségünk támadt, vajjon visszatérhetünk-e drága szülőföldünkre.

Nem lehet kétséges, hogy választójogot csak az kaphat, aki a magyar nemzeti állam fenntartását feltétlenül óhajta. Öngyilkosság volna választójogot adni annak, ki ellensége a magyar nemzeti államnak és aki falainkra a „Romania Mare“-ét rajzolta. Még itt látjuk magunk körül a felirásokat, hogy emlékeztessenek minden időben az eltelt gyászos napokra. Kiábrándító tapasztalataink vannak nekünk az erdélyi népek egységéről és általános műveltségéről. Ez az oka annak, hogy az általános választójog, mely adott viszo-

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCÁJA.

Itthon.')

Irta: T. Nagy Imre.

Csíkszereda, 1916. november.

Itthon vagyok megint a fenyők hazájában, a girbe-görbe völgyek országában, a vadon kanyargó Olt és Maros hajdan csendes völgyében.

Három hónap óta hányódtunk az anyaország idegen vidékein, keresve a koldusok utszéli követ, melyre leülhessünk, azt a szélmentes szögletet, hol magunkat meghuzhassuk s az emésztő honvágy leküzdésére nyugodalmat találhassunk. Rokokok, jóbarátok, ismerősök és idegenek mindenütt meleg részvétellel igyekeztek feledtetni az édes otthon emlékeit s jóakaratu rábeszéléssel ijesztően festették az itthon vesszedelmeit, a messze utazás gyötrelmeit. Mind hiába!... Semmi sem vigasztalt, semmi sem rettentett, mert utólrát a hazavágyás leküzdhetetlen izzottsága, mely uralkodni tud minden okosságán s le tud győzni minden akadályt.

Igazat adok azoknak, akik lebeszélni akartak, akik rámutattak, akik óvtak a csendesen hagyott itthon viszonyításának keserűségeitől, mégis megnyugtatóbbnak látom a házi tűzhely romjait szemmel látni, kézzel tapintani, mint annak veszett sorsa felett a távolban álmatlan éjszakákon töprengedni. Bevert ablakok,

*) A még november havában készült, páratlan történelmi kúszással megírt tárcát, lapunk eddigi szerkesztésének terjedelme miatt, csak most juttatta hozzánk a kiadó.

leszakított ajtók, feldöntött kályhák, lenyuzott butorok és megsemmisített emlékek romjai közt a hideg padozaton, párna és takaró nélkül megnyugtatóbb virrasztani, mint idegenben kényelmes ágyon vágyakozva sóhajtozni.

A pályaháznál órákig tartó izgalmas várakozás után fájó aggodalommal bucsuzom enyémimtől. Mindnyájunk szemébe egy-egy fojtó könnycsep tolokodik. A lassan induló vonat tömött kocsijának nyitott ajtajában a lépcső karjába kapaszkodom s onnan intek még egyszer, még tizszer bucsut az ottmaradottaknak. Állva és fogózkodva órákig hallgatom a kocsi-kerekerekek zakatolásának példás taktusát. Nem fáradok bele, mert a leküzdhetetlen otthonvágy legyőz minden gyöttrődést. Egy pillanatilag úgy érzem, mintha istenátka volna az otthon silány rögeinek tulbecsülése és az azért való rajongás, de nyomban felülkerekedik a velünk született vér s szemrehányja a kishitű, bűnös gondolatot. Tűnődöm azon fegyveres rejtelmeken, melyek egy ezredéves mult hagyományait egy rajongó hazafiságban edzett népen kellett megboszulja s átkot szórok azokra, kik annak okai voltak. Lemondó elkeseredés veszerőt rajtam a mostoha elbánás miatt s lenézó ambícióval hibáztatom azokat, kik népem értékét fennhőzően lebecsülték s e miatt sorára hagyva, éppen azon pimasz ellenség példájul szolgáltaták ki, mely örök idő óta gyűlölt és lenézett sorban ellenségképpen előtte nem számított. Utálom a hatalomnak azon tültelegő gyámkodását, mely miatt ezen szegény és nagy szenvedés a székelységet érte. Vissza-írdzem ezredéves életünk történetét, mely élő tanúság arra, hogy mi védjük a nagy haza határát az ilyen gyalázatos orvtámadók ellen,

— mikor az ránk volt bizva! Most pedig a tehetetlen gyámkodás miatt békés hajlékainkat tetszése szerint dulta fel az a nyomorult horda, melyet hajdan cséppel és vasvillával szoktunk volt kiverni határainkról a nélkül, hogy a nagy haza erről csak tudott is volna. A pálfalviak, a szentmiklósiak soha sem kértek segítséget, mikor az oláh csordák bocskora át merte lépni a havasi határokat, hanem a maguk emberségével szalasztották őket vissza a medvék hazájába. És most? ... Most megjelenésük híre előtt napokkal, hetekkel szegénykezve kellett ballagnunk a Nagyerdőn keresztül, Debreczenig, Sopronig meg sem állva. Ökölbe szoritott kézzel, némán és békétüréssel százezrenként vonultunk a Királyhágón át, nehogy a hadviselés előirt regulái ellen vétsünk. Tárva, nyitva hagytuk hajlékaink ajtóit. Terített asztalunkon ottmaradt a megszelt kenyér, vetett ágyunkon a puha ágynemű, éléskamráinkban a megkezdett szalonna, rubás fiókjainkban a változó, istálóinkban a lábas jószág, udvarunkon a baromfi, mezőinken a gabona, rétejinken a takarmány, kertjeinkben a gyümölcs. Mi történt ezekkel? ... Hogy velünk mi történt két hónapi koldus vándorlás alatt, arra rá se gondolunk. Legfeljebb jólesően emlékezünk vissza azon jótevőkre, kik utunk gyötrelmei közt, as „Istené a szállás!“ igéjével, résztvevő szándékkal gyámolítottak s keseredett bosszúsággal gondolunk azokra, kik bezárták ajtóikat és becuvekeltek kapuikat előttünk. Előbbiekben rokonainkra, utóbbiakban ellenségeinkre ismerünk mindenütt. Előbbiek csirkével, tejjel, tojással kínáltak, utóbbiak vasvillával álltak a kerítésen belül s gőgös lenézéssel utasítottak tovább. Előbbiek szeméből könny csordult, utóbbiak szemé cikázott a gyűlölettel,

nyok között nemcsak helyes, de szükséges és a természetes fejlődés következménye, nálunk öngyilkosság lehet.

Meg kell találni a kautélákat, melyek a fenyegető veszedelmet elhárítják és biztosítják a magyar nemzet fennmaradását és fejlődését. Mi is akarjuk a választójog kiterjesztését, de csak olyan határok között, melyek a magyar nemzet létérdekeit nem veszélyeztetik. Az kapjon csak választójogot, ki a magyar államnak hű polgára, de hazáruhársának jogot ne adjunk.

Igen szomorú, hogy ez a kérdés akkor állítottott élére, mikor égő házunk oltására kell egyesitenünk minden erőket, mert ha a ház elégett, akkor mindenünket elvesztettük és vándorbotot vehetünk kezünkbe. A tizedik Isonzócsata most dühöng legjobban, a kötelesség szava pedig a hadikölcsön szolgáltatába állítja az itthonmaradottakat. Ugyanezen időben döntünk a magyar nemzet életbevágó legfontosabb kérdése, a választójog felett. Reméljük, hogy a józan belátás meg fogja találni az utat, mely megvédi a magyarság érdekeit és nem szolgáltat ki ellenségeink prédájául.

A felelősség.

Csikszereda, május 30.

Rég eldöntött kérdés, hogy a világháború kitörése miatt nem minket terhel a felelősség, hanem ellenségeinket, akik tervszerűen készültek a mi megrentésünkre országunk földarabolására. Eddig sikerült utját állanunk ennek a gonosz törekvésnek s már int felénk a tisztességes béke, mely védekezésünk teljes sikerét, állami és nemzeti életünk csorbitatlan, szabad fejlődésének biztosítékait igéri.

Ki felelős azért, hogy az igazságunknak, érdekeinknek, roppant erőfeszítéseinknek megfelelő béke el is következik, még pedig minél hamarabb és minél kevesebb új áldozat árán? Mindnyájan. Tehát nemcsak közügyeink

legfőbb intézői, a diplomácia, a hadsereg, a hatóságok, a politikusok — hanem minden egyes polgára a hazának, a közcélra fordítható ereje arányában.

Valamicske ilyen ereje pedig mindenkinek van, ha nem több, legalább annyi, hogy egy legkisebb összegű hadikölcsön-kötvényt válthasson. A felelőség minden háborus nyomorúságnál nagyobb sullyal fog nehezedni arra, aki nem járul hozzá legjobb tehetsége szerint a nemzeti közös erő gyarapításához, a nemzeti nagy cél megvalósításához.

Aki tehát elássa, elrejt, bármily magáncélra fordítja nélkülözhető pénzét ahelyett, hogy hadikölcsönbe fektetné, az magára veszi a részességet az azért való elbirhatatlan felelőségben, hogy a háború tovább tart, katonáink közül többen hullanak el, többen válnak nyomorékká, valamennyien tovább kénytelenek állani a harcot s az itthonvalók a mind nyomasztóbb háborus állapotot és hogy az egész nemzet későbbben és kevésbé tökéletesen nyeri el legendás küzdelmei jutalmát.

Ki óhajt magára venni ilyen óriási felelőséget? Nos, aki ettől, méltán, visszahökken, könnyen elháríthatja magáról: ha többet nem lehet, legalább a pénzét, szájától megvonható egész pénzkészletét adja hadikölcsönre, a legbiztosabb befektetésre, minden rejtékhelynél és safe depositnál biztosabb megőrző helyre, a legtisztességesebb pénzbeli kamatra és a legnagyobb kölcsönös gyümölcsözésre.



Katonáink a lövészárkokban a szívüket, a vérüket, az egészségüket, az életüket adják oda a hazának. Mi idehaza kényelmes ágyakban, puha fészekben csak a fölős pénzünket kell — nem odaadni, hanem kölcsönözni, még pedig jó kamatra!



A háború.

A nyugati offenzíva sikertelensége lelohasztotta a franciák harci lelkesedését. A fővezérlésben eszközölt személyi változások nem imponálnak a németeknek és így Petain tábornok sem képes jelentősebb sikereket elérni.

A francia kamarának az az elhatározása, mely bizonytalan időre elhalasztja a meghiusult offenzívával kapcsolatos interpellációkat, legjobban bizonyítja a nyugati támadások szomorú eredményét. Nem merik feszegetni az offenzívára vonatkozó témákat, mert attól félnek, hogy a nyilvánosság előtt szellőztetett kudarc még inkább megnöveli a tömegek békevágát. De a visszafojtott elégtelenség előbb-utóbb mégis csak ki fog törni, mert lehetetlenség, hogy a Palais-Bourbon tagjai agyonhallgassák azokat a gyászos tapasztalatokat, melyeket Franciaország a tavaszi nagystílus támadásban szerzett. Pedig milyen vérmes reményeket fűztek a franciák ehhez a jól előkészített s a hatalmasan megnövekedett angol hadsereggel együtt megindított hadművelethez és ezuttal mennyire biztosra vették a gyűlölt boche-ok teljes visszahívását!

A több mint két hónapos offenzíva után olyan hangok is hallatszanak, melyek a nagyobb offenzív, hadműveletek szünetelését követelik. A franciák ugyanis meg vannak győződve róla, hogy az orosz front tétlensége legfőbb okozója az ő balsikereiknek. Annyi bizonyos, hogy a németeknek javára szolgált az a körülmény, hogy a keleti arcvonalon megszűnt a nagyobb nyomás. Az oroszok felhagytak a támadással épp akkor, amikor a francia-angol offenzíva hatalmas arányai kemény próbára tették a német haderők ellenálló képességét. A franciák tehát mindenekelőtt az orosz hadműveletek újból való fölvetését követelik. Az entente diplomácia Szentpétervárott most ebben az irányban fejt ki koncentrikus működést és a nyomás hatása alatt

Ilyen emlékek felett töprenkedve egy örökkévalóságnak tetszik az ezer akadályal küzdő vonat lassu haladása, mikor egy-egy állomáson órákig, félnapokig vesztglünk s izgatott bizonytalanságban gyötrődünk a tovább indulás terminusa felett. Az egymás hátán szorongó, hallgatag tömeg egyszerre zsiabongani kezd, mikor a Székelyföld távoli fenyves berceit pillantjuk meg. Tarsnyák, zsákok, ládák, keskenőbe bogozott apró motyók a legközelebbi állomáson leszállni ügyekvők kezébe, hátára, ölébe kerülnek. Apró gyermekek félénken bujkálnak lábunk közt a kijárat felé. Huzódunk, szorongunk, hogy utat engedjünk neki, mert ők már hazaértek. A megállónál senki sem várja őket. Az ijesztő mély csendet csak a gépkocsi gőzének sustorgása zavarja. A leégett állomásépület üszkei közül közönyös egykedűséggel jó elő az állomás előljáró. Egyszerre felvidul a leszállni törekvő falubeliek látásán. A máskor számba se vett utasokat egyenként ülelgeti és segíti le a kocsiról s alig győz feladni azok első kérdéseire: Leégett-e a házunk? ... Rövid tanakodás után felszedelőkődnek az érkezettek s izgatott pillantásokat vetve az otthon tájéka felé, a sáros ut szélén libasorba eltűnnek az akác sorok háta megett. Így megy ez minden állomáson. A kocsik lassanként kiürülnek s mire Hévizre érünk, már csupa gyergyói és csiki ismerősek állnak az ablakok előtt s néznek a távoli hegyek országa felé. Csikszeredában kiürül a vonat, nem marad egyetlen utasa sem.

Hazaérkeztlünk.

Fojtó füstszag tölti el az egész környéket. Itt-ott még fujtott lánggal égnek az üszkők. A sűrű köddel vegyes füsthomály eltakarja a

szemhatárt. Az állomásépület leégett gerendái közt botorkálva jutunk az utra, honnan szét nézve, a földön fekvő füst felett a távolból egy-egy épületfeketén tátongó ablakhelye jelzi az otthon romjait. Az utcán keresztül-kasul üszkek hevernek. Távolról egy-egy árván maradt kutyánk ad tájékozást a gazdának arról, hogy merre keresse volt hajlékának helyét. Összetört ajtók, szenes ablakramák égett darabjai jelzik az utcák irányát. Félredőlt vas kemencék, összegörbült vaságyak, varrógépek romjai mutatják a helyet, hol hajdan melegegett a család és nyugalomra tértek a gyermekek. Lábatlan takaréktűzhelyek, lyukas tálak, összetaposott fazakak, törött tányérok és poharak hevernek az üszkek között, melyeknek épen maradt társait már rég elválogatta és elragadta a zavarosban kutató kapzsiság. Szekerek vaspántjai azon pontos rendben fektűznek a hamuban, mint a hogy azokat a mester felrakta volt. Lábaik megégett telefon és táviró drótokba akadnak s amint beléjük botlunk, üszkös gerepdáknak csendes hallgatagságát zavarjuk meg, majd tovább egy élőfa szenes galyal rázódnak meg miatta. Egy-egy ijedt macska régi nyugalmas fekvőhelyéről a hamuból ugrik fel s gyanakodóan felénk tekintve elbuvik egy ledült kályha mellé. Egy lesóványodott kutya rekedt hangon kezd ugatni, mikor a régi házajó üszkei felé közelitünk. Imit-amott egy-egy katona piszkál a romok közt.

A tüztől épen hagyott utcáreszek házainak látása az elképzelhetetlen vandalizmus képét nyújtja. Hogy mire képes az elvetemedett emberi düh, arról fogalma sem lehet egy művelt elmének. Azt leírni képtelen vállalkozás. Be-

vert ablakok cserepeivel van tele a járda. Ablakramák, kifeszített ajtófélfák hevernek az uton. Egy-egy ablakszárny féláron fityeg az omlott falak oldalán. Nem golyó, nem gránát, telhetetlen emberi vad düh szakgatta le azokat.

Esőcsatornák letéptt darabjait, összetört butorok lábait, szőnyegek, fejérműek foszlányait tapodták sárba emberek, állatok lábai, szekerek, kocsik kerekei.

A tűz által véletlenül megkimélt otthon előtt lemondó keserűséggel állunk meg. A sarkából kivetett kapu ott hever az utszálen. Teherautók, trénszekerek zökkenek rajta keresztül. Kidült kerítések pusztán hagyott oszlopai mutatják a kerítés helyét. Gyöngéd kezek által ápol virágos parkok, veteményes kertek letaposott növényeit trénllovak patkói rugják. Vadszólóval befuttatott lugosok szétzüllött veyigéin szakgatott függönyök rongyai, eiviselt cipők és diszkalapok toszjai fityegnek. Magyar diszruha prémtelen kalpagja egy szenes karó tetejére van felhuzva. Az ősök által nagy szeretettel ültetett sorfák apró galyai szemetezik a pázsitot, mert a fákat kivágták és eltűzeltek. A Petőfi diszkiadás aranyos kötetét egy törött águ vasvilla hegyén forgatja a szél és áztatja az eső. Selyem, bársony kanapék, fotélek darabjai az udvaron és az utszáleken hanyódnak. Fejérműt, ágy- és asztalneműt nem lehet látni sem künn, sem benn.

A lakás belsejét mintha pokolbeli ördögök dnták volna szét. Egy mozdulat, egy állapot, egy elhelyezés sem árulja el, hogy a kik itt jártak, azok emberek lettek volna. A falakon egy-két szentkép, tüköráramák, fotografiák kiszurt szemekkel, berajzolt számárfülekkel. Villany és telefon vezetékek, csillárok a falal

Kerenszky hadügyminiszter a meglazult fegyelem helyreállításával újból fokozni próbálja az orosz hadak harcképességét. De sem a szocialista hadügyminiszternek, sem a harciasabb lelkületű orosz tábornokoknak nem fog ez sikerülni. Ellenben megtörténhetik s bizonyára meg is fogna történni, hogy az esetben ha a franciák és esetleg az angolok — be akarván várni az orosz offenzívát — beszüntetnék támadó operációikat: a harci hevület e közben a nyugati szövetségesek táborában is a fagypontra állana. Annál is inkább, mivel a németek aligha várnának összetett kézzel, amíg a franciáknak újból kedvük kerekednék a támadásra, hanem a maguk javára alaposan kihasználnák az ellenakcióra invitáló alkalmat. A franciák kénytelenek folytatni megkezdett akciójukat már csak azért is, mivel az offenzíva fébeszakítása olyan politikai viharokat szülne, amelyek nemcsak az Észaszhoz még mindig ragaszkodó Ribot-kormányt söpörnék el, hanem a háborus párt tekintélyét teljesen megingatnák. De már a dolgok mai állása szerint is valószínűbbnek látszik, hogy hamarabb bekövetkezik a francia nemzet hadierejének megrendülése, mint az orosz hadsereg harci szellemének új életre való keltése.

Két napi szünet után az olasz offenzívában fokozott élénkség mutatkozik. Cadorna még mindig bizik a győzelemben, de a komolyabb olasz lapokból már kicsendül a kétségbeesés. Miként a franciák, úgy az olaszok is az oroszokat vádolják a támadás sikertelenségéért. Hát bizony kapóra jött volna nekik is egy második lucki meglepetés. Ezuttal azonban elmaradt a remélt orosz mentőakció és a magukra maradt olaszoknak meg kell elégedniök azzal a segítséggel, amiben az angol tüzérszapatok részesítik őket a mi 30¹/₂ esek ellen harcoló nagy ágyuikkal.

Vitéz hadainkat azonban az angol támogatással keresztülvitt támadások sem ingatták meg eddigelé és a jövő-

ben sem fogják megingathatni. Cadorna különben nemcsak újabb és újabb erőket vonultat fel, de stratégiailag is fegyelemre méltó tevékenységet fejt ki a támadási pontok gyakori változtatásával; célja aligha lehet más, mint megtéveszteni hadvezetőségünket a kiszemelt áttörési pontok iránya és terjedelme tekintetében. Ámde Boroevics épp oly ébren őrzi frontját, mint vitéz katonái. Cadornának nem fognak eljutni Triestbe.

A buvárhajók rémes pusztításairól újabban már napi bulletinek számolnak be. Még április végéig csak időközönként és sommázva kaptuk a jelentéseket, a májusi forgalom rendkívüli mértékben való megnövekedése folytán a tengerészeti hatóság nap nap után jelentti a megtorpedózott hajók számát. Az átlagos napi pusztulás 20—30.000 tonna közt váltakozik, de elég sűrűn 50—60.000 tonna elsüllesztéséről is tétetik említés. Az entente május havi hajóvesztésege előreláthatólag az egy millió tonnát is meg fogja haladni.

Közeledve a dicsőséges békéhez, amelyet mi katonák vérünkkel és Isten segítségével bizton kiküzdünk, adassék meg nekünk bőségesen az otthonvalók elengedhetetlen, áldásos támogatása. Ezt kéri a Kárpátok hűséges őrei.

Harcér, 1917. május hó 12.

József főherceg,
vezérezredes.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A honvédség köréből.** A király Kozma Lajos őrnagyot alezredessé, Kozma István hadnagyot főhadnaggyá nevezte ki. Kozma Lajos sok éven át szolgált városunkban a 24-eseknél, Kozma István, pedig Kozma István telekkönyvezetőnek fia, a háboru elején mint első jött ki a Ludovika Akadémiából és ma mellét a Signum Laudis, a 3 oszt. katonai érdemkereszt és a német vaskereszt díszíti.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** A június 11-ére tervezett törvényhatósági közgyűlés egyelőre elhalasztatott.

— **A bíróság köréből.** Az igazságügyminiszter Gözsy Péter csikszentmártoni kir. járásbíró a csikszeredai kir. törvényszékhez helyezte át.

együtt lépve, leontva ott lógnak. Ingaórák ferdén álló vázai belsejében szerkezet nélkül hallgatnak. Családi iratok, levelek, emléktárgyak maradványai szalmával, szénával, tollal minden képzelhető rongyokkal, butorok és konyhaedények roncsaival, sáros, patkós csizmák, szeges bakancsok által összetaposva és átlukgatva ott hevernek a padlón. Az ablakfélfakon maradt szegfűk, muskátlik, majoránák, pe!árgóniák, rezedák száraz koróitól ki-döntött föld összevegyült mindennel. Legfájdóbb emlékeinek egy-egy foszlánya a feldöntött kályhából kiömlött hamu közt hanyódik. Könyveink kicsordulnak s keserű izgatottsággal nyulunk utánuk, hogy még egyszer eltegyük emléknek. Átkozott véletlen, vagy a kiszámított gonoszság legrafináltabb cselekedete, hogy csak a legborusabb, a legszomorubb emlékek kerülnek kezünkbe. Elhunyt szeretteink gyászlapjai, fényképeiknek sáros foszlányai, mind mind olyan emlék, a mi keserít, a mi lesújt, a mi fájdalmat fokoz és semmi olyan, a mi bár egy pillanatra feledtetni tudná nyomorult sorsunkat.

Megmaradt butorokon bőr és kelme behuzatok felhasználva, lenyuzva, pehely, szőr töltelékeik kiontva vegyülnek a szeméttel. Ajtó és főknélküli szekrények egymásra dülve. Ajtókat eltűzelték, fiókjáikból zabot ettek a trénllovak, tükreiket összezuzták a vadak.

Mig így kutatunk és keresgélünk, közeledik az est. A hideg otthon falai közt ránkboruló sötétségtől háborzongással egyes irtozat fog el. Se ágy, se tűz, se világosság!..

Távoli és közel feldult lakásokban egy kánszékot kutatjuk fel fekvőhelynek. Széjjel heverő kályharészek és csövek darabjait kend-

jük összeválogatni, hogy a lakás valamelyik zugában melegítő fészket rakjunk. Ablakok hiányzó üvegei helyét papirossal pótoljuk. Leszakgatott ajtókat összekeresett szegekkel erősítjük helyükre. Kerítés romokot gyűjtünk, hogy befűthessünk. A messze földről magunkkal hozott gyertyafarkot meggyújtjuk s a füsttől kályha mellé egy törött lábu székre boldogan ülünk le, — mert itthon vagyunk! Türelemmel gondolunk az átelt keserűségekre, a beálló nélkülözésekre, az ebül elvesztett vagyona, csak az a boldog tudat uralja egész valónkat, hogy — itthon vagyunk!

Künn az uton rémes dobogással száguldoznak a teherautók. A nagy robogástól megrázkódnak a falak, megrezdül és összekocog a tákolt kályha. Semmi, de semmi sem zavar, csakhogy még egyszer itthon lehetünk!

Tűzet gyújtunk. Elővesszük a tavisznyából a Budapestten Kovácsnál összevásárolt elemőzsiát. Szalonnát sütünk s annak zsirját a maradék száraz kenyérdarabokra csepegtetjük. Mint vándorok érkezünk haza, hogy — ilyen későn — új élethez fogjunk.

Ha nem jegyzünk néhány milliárdot — magunknak, majd annál többet kell jegyeznünk — ellenségeinknek!

Isonzói hadsereg, 1917. évi május hó 11-én.

Boroevics,
vezérezredes.

— **Az 51 és 52 évesek szabadságolása.** A király az alábbi legfelsőbb parancsiratot adta ki: Megparancsolom, hogy az 1865. és 1866. évi születési évfolyamokba tartozó népfelkelési szolgálatra bevont egyének — amennyiben tényleges katonai szolgálatban való meghagyásukat önmaguk nem kéri — a nyugállományú és szolgálaton kívüli viszonybeli havidíjasok, továbbá a népfelkelésre kötelezett testületeknek kivételével, mielőbb, legkésőbb 1917. évi június hó 30-án szabadságoltassanak. Ezen születési évfolyamok azon egyénei, akik önkéntes sorozás útján a közhadzseregbe (haditengerészetbe), vagy a honvédségbe a háboru tartamára beléptek s így magukat ezen időre hadiszolgálat teljesítésére különösen kötelezték, ezen szabadságolásra nem jönnek tekintetbe. A két legöregebb születési évfolyam népfelkelési szolgálatra bevont egyéneinek szabadságolása a király kezdeményezésére történt, ki ezzel ismét azt igazolta, hogy érdeklődése a közélet minden terére kiterjed s hogy nemcsak a hadrakelt sereg, hanem az egész ország érdekeit egyaránt szívén viseli. A hadvezetőség természetesen lelkes örömmel támogatja Ő Felségét ebben az atyai gondoskodásban, mert szintén tisztában van azzal, hogy ha nagyszámú szellemi, ipari és gazdasági munkás polgári hivatásához visszatérhet, úgy a termelés minden téren fokozódik és a lakosság igen nagy érdekei istápoltnak. Katonai szempontból ez intézkedésnek nagy hatása lesz a külföld szemében is, amely előtt nyilvánvalóvá lesz tartalékaink ereje, ha a tizedik Isonzó-csata kellő közepén hadvezetőségünk ilyen rendelkezést végrehajthat.

— **Halálozás.** Egy régi előkelő családot sújtott a végzet. Endes Izabella folyó hó 23-án hosszas betegség és pár nappal a menekülésből való visszatérés után, 73 éves korában Csikszentsimonon meghalt. Temetése az ősi családi házból folyó hó 26-án délután nagy részvét mellett ment végbe és Csátószegre a családi sírboltba helyezték örök nyugalomra. Endes Ida testvérét, Endes Miklós táblabíró nagynénjét vesztette el.

— **A rögtönítelő bíráskodás kiterjesztése Erdélyben.** Dr. Betegh Miklós erdélyi kormánybiztos az erdélyi városokhoz a következő hirdetményt küldte: „A m. kir. kolozsvári honvédkerületi parancsnokság megkeresése folytán a katonai büntetőperrendtartás 437. §-ában foglaltakhoz képest, 1916. évi szeptember hó 6-án a katonai személyekre vonatkozó rögtönítelő eljárás tárgyában kibocsátott hirdetményem kiegészítéséket ezennel közhírré teszem, hogy: a m. kir. Honvédelmi Minister Ur folyó évi március hó 25-én kelt 5933. eln. 15/a számú rendeletével — a cs. és kir. hadsereg főparancsnokságnak 37906—1917 Q. számú rendeletével egyetértésben — a katonai büntetőtörvény 362. §-ába ütköző gonosz kártevésével kapcsolatos nyilvános erőszakoskodásnak minden egyes esetére a rögtönbíráskodásnak kiterjesztését rendelte el. Ehez képest jelen rendelet kihirdetésének napjától kezdve kötel-, illetve agyonlövés által való halállal büntetettik minden katonai (honvéd) büntető bíráskodás alá tartozó személy, a ki idegen tulajdon gonoszságból meg rongál, ha a) kár, a mely bekövetkezett, avagy a tettes szándékában volt, 50 koronát meghalad, vagy a kár nagyságára való tekintet nélkül, ha b) abból az emberi életre, egészségre, testi biztonságra, vagy nagyobb kiterjedésben mások tulajdonára nézve veszély keletkezhetik, vagy ha c) a gonoszságból való rongálás vasutakon, az azokhoz tartozó építményeken, gépeken, szállítási és más eszközökön, vagy azok üzemére szolgáló egyéb tárgyakon követtetik el. Brassó, 1917 május hó 2-án. Dr. Betegh Miklós, kormánybiztos.”

— **Kitüntetés.** Helwig Vilmos m. kir. 5. tábori ágyus ezredbeli tüzérhadnagyot az el-lenséggel szemben tanusított kiváló magatartásáért a Signum Laudissal tüntették ki. Ezenkívül a 19. ik török hadosztály parancsnoksága, melynek kötelékében harcol, dicséret elismerésben részesítette. A vitéz tüzérhadnagynak megvan a nagy ezüst vitézségi érme is.

— **Ardrágitók büntetése.** Puskás Imre rendőrkapitány a napokban Silló Gáborné csikcsicsói lakost azért, mert a tojás darabját 40 fillérért árusította, 3 napi elzárásra és 25 korona pénzbírságra, László Antalné madéfalvi lakost pedig, ki a hagymának 13 fejből álló koszoruját 4 koronáért árusította, 5 napi elzárásra és 50 korona pénzbírságra ítélte.

— **Jegyzések a hadikölcsönre.** A hatodik magyar nemzeti hadikölcsönre a jegyzések vármegyékben is nagy lelkesedéssel folynak. Az oláh betörés következtében az erdélyiek és ezzel a több százezer és több millió jegyzések elmaradtak ugyan, de a társadalom minden osztálya igyekszik eleget tenni hazafiás kötelességének. A gyergyószentmiklósi járásban a jegyzések eddigi összege meghaladja a két millió koronát, a többi járásból is igen kedvező híreket kapunk. Csikszerezében főleg a Csikszerezai Takarékpénztár, élén a rendkívül agilis és képzett Balogh Géza igazgatóval és az Agrár Takarékpénztár főkeja fejtenek ki nagy tevékenységet a jegyzések körül. Siessen mindenki a jegyzéssel, mert senki sem vonhatja ki magát hazafiás kötelességének teljesítése alól.

— **Közéletmenesési dolgok.** Az „Országos Közéletmenesési Hivatal” elnökének rendelete alapján az, aki készlettel nem rendelkezik, liszthez, cukorhoz és kávéhoz utalványt fogva juthat. Utalványt pedig a rendőrhatalóságtól nyert igazolvány bemutatása ellenében kaphat ki-ki. Mindazok, akik utalványukat a főnebbiek szerint át nem vehetik, megbízottjukkal is kivétehetik, de ez esetben a rendőrhatalósági igazolványon kívül ellátandó a megbízott megbízó részéről nyilatkozattal, arra nézve, hogy a rendőrhatalósági igazolványt a liszt-, cukor-, kávéutalvány kivevése céljából az illető adta át. A vidékiek, kik Csikszerezében vannak alkalmazásban, községi előjárásuktól vett igazolványt tartoznak esetről-esetre a városi tanácsnál felmutatni vagy megbízottjuk által felmutatni. Ezen kívül a megbízás is igazolandó a megbízó által. Köteles az előre bocsátottakon kívül minden utalványt kivevő vagy kivétező fél bemondani az utalványt kiállító tisztviselőnek a vonatkozó családtagok számát és amennyiben változás van a számban, előzőleg kiigazítottatandó a rendőrhatalósággal.

— Aki eme rendelkezéseket betartja, ha készlet van, liszt- és cukorutalványhoz minden hó 1—3. napján, illetve 16—18. napján pontosan hozzájut d. e. 8-tól 11 óráig. Kávéutalvány a szerint adatik ki, ahogy vagy amikor kávé van. Ehhez ugyanis bizonyítalan időben jut a várm. közigazgatási főhatóság s így az utalványkiadás ideje sem tudható pontosan és előre. — Aki készletét eltűkölve, utalványt vesz ki vagy aki több családtagot mond be, mint ahány tényleg van, avagy, aki a fejkvótán túl veszi vagy véteti ki bármi más módon a lisztet, a cukrot és a kávéat, szigorú büntetés elé nézhet, annyival is inkább, hogy csak ideig-óráig sikerült eddig is néhány visszaélési eset s ezután sem lesz másképpen a svindlőző sorsa.

— **Agglegény-adó és nőülési kényszer.** A háború kötségtelenül nagy részt vágott a férfítársadalom soraiban, a mi arra indítja majd az államhatalmat, hogy bizonyos rendszabályokat fogantasson a házasságkötések számának aszorítására. Szóval, nyomban a háború után megkezdődik a nőtlenség ellen a nagy leszerelési hadjárat: eltéríteni az agglegényeket a nőtlenséget igazoló álláspontjukról. Ennek kapcsán mellékreformként jön majd az egykerendszer elleni újabb küzdelem is. Egyes budapesti lapok már tudni vélik azt is, hogy a jelenlegi házasságkötési akadályok elhárítása érdekében az egyházi, politikai és katonai hatóságok minden lehetőleg foglalkozni fognak, a mint hogy már ma is megtesznek. A kormány állítólag már is dolgozik az egyesek anyagi és erkölcsi helyzetének megjavítására vonatkozó tervre, a melynek színter a házasságkötések számának aszorítása a célja. A szóbanforgó törvényjavaslat megkönnyíti majd a házasságkötést, különösen a köztisztviselők, tanítónők, hivatalnoknők, és a polgári középosztály nőtlenségét, és a polgári középosztály nőtlensége viszonylatában, részben ha a házasságkötés úgy kívánja, az áthelyezések elősegítésével is intézkedik majd az anya védelméről és ha kell, segíyezi a többgyermekes szülőket is. Az új rend végül kiterjeszkedik az agglegényekre, a kikre majd magas nőtlenségi adót vetnek ki s ezzel ők is kénytelenek lesznek a családi életbe belépni és kénytelenek, kelletlen véget vetni a szabad, de sivataggal teli életnek.

— **Konzulsági ügy.** A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara, a kereskedelemügyi m. kir. minister 33968/917 sz. leirata értelmében közli, hogy Dr. Pománó Marco a philippopolis cs. és kir. konzulátushoz kirendelt jogtanácsos ezen állásától felmentetett.

— **Halálozás.** Özv. Tompos Sándorné szül. Márton Terézia Csikszentgyörgyön 84 éves korában meghalt. Fia Tompos Pál és neje Tompos Ida gyászolják.

— **Magyar katona-típusok.** Takács János honvédkapitány kiválasztott ezrede katonái közül 8 embert és lerajzolta őket a Külügy-Hadügy plünkösi számára. A művészi képek híven megörökítik a „magyar katona” tipikus képességét a 20 éves ifjútól kezdve az 52 éves népfelkelőig. A pompás képeken kívül közli a Külügy-Hadügy a májusi előléptetések befejezését. Kitérő katonai hírelt és egész sorát az érdekesnél érdekesebb cikkeknek. A parat-lan katonai hetilap előfizetési ára negyedévre 6 korona. Kiadóhivatala Budapest, Üllői-ut 11—13. sz. alatt van.

— **Ötven százalékkal emelik a hadisegélyeket.** Megemlékeztünk azokról az előmunkálatokról, a melyeket a hadisegélyek rendezése ügyében végeznek a pénzügyminiszteriumban, s a melynek célja, hogy a szűkös és csekély járulékot némiképpen felemeljék. Most megbízható helyről értesülünk, hogy ezeket az előmunkálatokat befejezték s a képviselőház legközelebbi ciklusán, a költségvetési vita letárgyalása után a parlament elé terjesztik. A hadisegély felemelése az összes kategóriákban 50 százalékos kulcs szerint fog megtörténni. A pénzügyminister már értesítette is a hadisegélyező hivatalokat, hogy az összes számításokat ezen az alapon ejtsék meg, mert július elsejétől kezdődőleg már a felemelt hadisegélyeket kell kiutalni a hadbavonultak hozzátartozóinak.

— **Lassu vonatjáratok.** Junius 1-ével a vonatjáratokban kedvezőtlen változások lesznek, a mennyiben az utazás az egyes vonalakon még hosszabb és lassabb lesz, mint eddig volt. Ez a változás hosszabb járatoknál menetrend szerint egy órát tenne ki, de a hagyományos késésekkel ez ki tudja hány órával toldja meg az amugy is keserves utazások időtartamát. Az új menetrendeket még e hó végén az állomásokon kifüggesztik.

— **Az ellenséges államokban károsultak,** igényük bejelentésére nézve tájékoztatást nyerhetnek a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamaránál.

— **A bankok pénztárainak vasárnapi nyitvatartása.** A kereskedelemügyi m. kir. minister 33532/1917.-VI. D. sz. rendeletével, a hadikölcsön jegyzés előmozdítása érdekében, megengedi, hogy a bankok és pénztárhelyek folyó év május hó 12- és június hó 12-ike közé eső vasárnapokon pénztárait nyitvatarthassák és hivatalaikban akadálytalanul dolgozhassanak.

Téviratok.

Vérbefut olasz tömegtámadások.
14,500 olasz fogoly.

Budapest, május 29.

(Hivatalos). A vezérkar főnöke jelenti:

Keleti harctéren az ellenség tűzérési tevékenysége az arcvonal számos pontján fokozódott. Egyes szakaszokban visszavertünk orosz felderítő osztagokat.

Olasz harctéren a nyugodt Plünkösdvasárnap után az Isonzó csata tegnap harmadszor lángolt fel. Az ellenség új, nagy támadó hulláma ismét főleg a vodicei magaslatok és a Monte Santo ellen irányult. Az olaszok rohama délben északi szárnyunk ellen kezdődött, délután azonban hatalmas bevezető ágyutűz után az előbb említett egész szakaszra kiterjedt. Több ízben elkeseredett közelharcra került a sor, amely éjszakán át is tovább tombolt. Különösen heves volt a küzdelem a 652. számú hegycup körletében. Az arcvonalunk az ellenség minden erőfeszítésével szemben egész kiterjedésében acélkeményen helyt állott. A 9-ik, 24-ik és 77-ik gyalogezredek különösen kitüntették magukat.

Görztől északkeletre az ellenség megkísérelt rajtaütésének visszaverése alkalmával 200 olaszt fogtunk el. Jami-

anótól délre tegnap délelőtt nagy- és véres veszteségein felül az ellenség foglyokban 15 tisztet és 800 főnyi legénységet veszített.

A tizedik Isonzó-csata kezdete óta beszállított foglyok száma 14,500-ra rug. Karinthiából és Tirolból nincs jelenteni való.

Kereskedők figyelmébe!

Viszonteladásra áruk, nagy választékban beszerezhető

Vákár L. üzletében, Csikszereda.

A Csikszerezai Takarékpénztár Részvénytársaság felvesz képzett banktisztviselőt vagy gyakornokot.

JAMAICA RUM

1 literes palackokban 12, 14 és 16 kor.

Szétküldés postán és vasuton.

Bloch Gy. és Társa,
Budapest, VI., Aradi-utca 16. sz.

3-3

Kiadó lakás.

Csikszerezében, Kosuth Lajos-utca 41. szám alatt egy emeleti lakás: 4 szoba, konyha, éleskamra, pince és közös padlás; egy földszinti lakás: 1 üzlethelyiség, 2 szoba, konyha, 2 éleskamra, pince, közös padlás, azonnal kiadó. Ajánlatok Köllő István címére Lugoson kir. pénzügyigazgatóságnál címezendők.

1-3

Két vagon asztali és 2 vagon csemegebor

jutányos árban eladó

Hann Leonhárd kádármesternél
Szászsebes (Erdély).

1-3

Szám: 2837—1916. fb.

Pályázati hirdetés.

A felsíki járásban elhalálozás folytán megüresedett csikrákosi körjegyzői és segédjegyzői állásokra pályázatot hirdetek.

A körjegyző javadalmazása:

2000 korona évi fizetés,

600 korona lakbér,

80 korona irodaátalány s a községek szervezési szabályrendeleteiben megállapított fuvar- és napidíjak.

A segédjegyző javadalmazása:

1400 korona évi fizetés.

Felhívom mindazokat, kik ez állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felbélyegezett, képzettségüket s eddigi alkalmaztatásukat igazoló bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket hozzám folyó évi június hó 16-ig adják be, mert a később érkező kérvényeket figyelembe nem veszem.

A választás napját később fogom megállapítani.

Csikszereda, 1917. évi május hó 23.

Dr. Sándor Gyula,
főszolgabíró.

Keresek megvételre használt gépsziját.

1-2

Cím: Albert Lajos József, Csikszenttamás.